

בבא מציעא טו

שמואל	רב	
מעות - יש לו, שבח - אין לו	יש לו מעות ויש לו שבח	המוכר שדה לחבירו ונמצאת שאינה שלו
רב נחמן - אף על פי שפירש לו את השבח. מאי טעמא? כיון דקרקע אין לו - נראה כריבית		

קושי 1 על שמואל: איתיביה רבא לרב נחמן: **אין מוציאין לאכילת פירות, ולשבח קרקעות, ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים, מפני תיקון העולם.** ממשעבדי הוא דלא מפקינן, הא מבני חורין - מפקינן. וקתני מיהא: **לשבח קרקעות.** מאי לאו בלוקח מגזלן?
תירוץ: לא, בבעל חוב.

קושי על התירוץ: אי בבעל חוב - אימא רישא: **אין מוציאין לאכילת פירות,** ואי בבעל חוב בעל חוב מי אית ליה פירי? והאמר שמואל: בעל חוב גובה את השבח, שבח - אין, אבל פירות - לא! אלא פשיטא בגזול ונגזל, ומדרישא בגזול ונגזל - סיפא נמי בגזול ונגזל!
תירוץ: מידי אריא? הא כדאיתא והא כדאיתא. **לאכילת פירות - בעל חוב ולשבח קרקעות - לוקח מגזלן**

קושי על התירוץ: והא לא תני הכי: **לשבח קרקעות כיצד? הרי שגזל שדה מחבירו, והרי היא יוצאה מתחת ידו, כשהוא גובה - גובה את הקרן מנכסים משועבדים, ושבח גובה מנכסים בני חורין.** היכי דמי? אילימא כדקתני, גזלן ממאן גבי? אלא לאו - כגון שגזל שדה מחבירו, ומכרה לאחר והשביחה.
תירוץ: אמר לך: לאו תרוצי קא מתרצת? תריץ נמי בבעל חוב.

קושי 2 על שמואל: תא שמע: **לאכילת פירות כיצד? הרי שגזל שדה מחבירו, והרי היא יוצאה מתחת ידו. כשהוא גובה - גובה את הקרן מנכסים משועבדים, ופירות גובה מנכסים בני חורין.** היכי דמי? אילימא כדקתני - גזלן ממאן גבי? אלא לאו - כגון שגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה.
תירוץ 1: אמר רבא: הכא במאי עסקינן - כגון שגזל שדה מחבירו מלאה פירות, ואכל את הפירות, וחפר בה בורות, שיחין ומערות. בא נגזל לגבות קרן - גובה מנכסים משועבדים, בא נגזל לגבות פירות - גובה מנכסים בני חורין.
תירוץ 2: רבה בר רב הונא אמר: כגון שנטלוה מסיקין, בא נגזל לגבות קרן - גובה מנכסים משועבדים, בא נגזל לגבות פירות - גובה מנכסים בני חורין.
תירוץ 3: רב אשי אמר: לצדדין קתני: כגון שגזל שדה מחבירו מלאה פירות ואכל את הפירות ומכר את השדה, בא לוקח לגבות קרן - גובה מנכסים משועבדים, בא נגזל לגבות פירות - גובה מנכסים בני חורין.

מה המקרה	רבא	רבה בר רב הונא	רב אשי
גזל שדה ואכל פירות וחפר בורות (2 אנשים)	גזל ונטלוה מסיקים (3 אנשים)	גזל שדה מליאה פירות ואכל פירות ואז מכר את השדה	
קרן מנכסים משועבדים	נגזל מגזלן	נגזל מגזלן	לוקח מגזלן
פירות מבני חורין	נגזל מגזלן	נגזל מגזלן	נגזל מגזלן

קושי על רבא ורבה בר רב הונא: בין לרבא בין לרבה בר רב הונא מלוה על פה הוא, ומלוה על פה אינו גובה מנכסים משועבדים!
תירוץ: הכא במאי עסקינן - כשעמד בדין והדר זבין.
קושי: אי הכי, פירות נמי!
תירוץ: כשעמד בדין על הקרן, ולא עמד בדין על הפירות.
קושי: ומאי פסקא?
תירוץ: סתמא דמילתא, כי תבע איניש - קרנא תבע ברישא.

קושי 3 על שמואל: וסבר שמואל לוקח מגזלן לית ליה שבחא? והא אמר ליה שמואל לרב חיננא בר שילת: אמליך וכתוב שופרא, שבחא ופירי. במאי? אי בבעל חוב - מי אית ליה פירי? והאמר שמואל: בעל חוב גובה את השבח, שבח - אין, אבל פירות - לא. אלא לאו - בלוקח מגזלן!

תירוץ רב יוסף	גירסה 1	גירסה 2
כגון שיש לו קרקע (ומחזיר לו קרקע) ולכן לא נראה כריבית	כגון שקנו מידו.	
קושי של אביי	אמר ליה אביי: וכי מותר ללות סאה בסאה במקום שיש לו קרקע?	
תירוץ	התם - הלואה, והכא - זביני	

דברי שמואל : בעל חוב גובה את השבח.

חיזוק לדבריו : אמר רבא : תדע, שכך כותב לו מוכר ללוקח : אנא איקום ואשפי ואדכי ואמריק זביני אילין, אינון ועמליהון ושבחהון ואיקום קדמך, וצבי זבינא דנן וקבל עלוהי. קושי : אמר ליה רב חייא בר אבין לרבא : אלא מעתה, מתנה דלא כתיב ליה הכי, הכי נמי דלא טריף שבחא?
תירוץ : אמר ליה : אין.

קושי : וכי יפה כח מתנה ממכר?

תירוץ : אמר ליה : אין, יפה ויפה.

עוד חיזוק לדברי שמואל : אמר רב נחמן : הא מתניתא מסייע ליה למר שמואל, והונא חברין מוקים לה במילי אחריני. דתניא : **המוכר שדה לחבירו, והרי היא יוצאה מתחת ידו, כשהוא גובה - גובה את הקרן מנכסים משועבדים, ושבח גובה מנכסים בני חורין.** והונא חברין מוקים לה במילי אחריני - בלוקח מגזלן.

קושי על שמואל : תניא אידך : **המוכר שדה לחבירו והשביחה, ובא בעל חוב וטרפה. כשהוא גובה, אם השבח יותר על היציאה - נוטל את השבח מבעל הקרקע, והיציאה מבעל חוב. ואם היציאה יתירה על השבח - אין לו אלא הוצאה שיעור שבח מבעל חוב.**

הערך בשעת המכירה	ההוצאות	הערך עכשיו	הקונה גובה
100	50	175	25 מהמוכר (שבח) 50 מבעל חוב/נגזל
100	50	125	25 מבעל חוב/נגזל

והא, שמואל במאי מוקים לה?

- אי בלוקח מגזלן - קשיא רישא, דאמר שמואל : לוקח מגזלן לית ליה שבחא.
- אי בבעל חוב - קשיא רישא וסיפא (שצריך להחזיר הוצאותיו), דאמר שמואל : בעל חוב גובה את השבח!

בעל חוב גובה את השבח לוקח מגזלן אין לו שבח	המוכר שדה לחבירו והשביחה, ובא בעל חוב וטרפה. כשהוא גובה, אם השבח יותר על היציאה - נוטל את השבח מבעל הקרקע, והיציאה מבעל חוב. ואם היציאה יתירה על השבח - אין לו אלא הוצאה שיעור שבח מבעל חוב.
תירוץ 1 - בלוקח מגזלן	<ul style="list-style-type: none"> • כגון שיש לו קרקע. • אי נמי - בשקנו מידו.
תירוץ 2 - בבעל חוב	בשבח המגיע לכתפים

קושי על תירוץ 2 : והא מעשים בכל יום, וקא מגבי שמואל אפילו בשבח המגיע לכתפים!
תירוץ : לא קשיא : הא - דמסיק ביה כשיעור ארעא ושבחא, הא - דלא מסיק ביה אלא כשיעור ארעא, דיהיב ליה שבחיה ומסליק ליה.
קושי על התירוץ : הניחא למאן דאמר :

- אי אית ליה זוזי ללוקח - לא מצי מסליק ליה לבעל חוב - שפיר,
- אלא למאן דאמר : כי אית ליה זוזי ללוקח - מצי מסליק ליה לבעל חוב, נימא ליה : אילו הוה לי זוזי - הוה מסלקינך מכולה ארעא, השתא דלית לי זוזי - הב לי גרבא דארעא בארעא שיעור שבחאי!
תירוץ : הכא במאי עסקינן - כגון שעשאו אפותיקי, דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזו.

שמואל	רב	הכיר בה שאינה שלו ולקחה במאי קמיפלגי?
אפילו מעות אין לו	מעות - יש לו, שבח - אין לו	
אדם יודע שקרקע אין לו, וגמר ונתן לשום מתנה	אדם יודע שקרקע אין לו, וגמר ונתן לשום פקדון	

קושי : והא פליגי ביה חדא זימנא, דאיתמר :

שמואל	רב	המקדש את אחותו במאי קמיפלגי?
מעות מתנה	מעות חוזרין	
אדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו, וגמר ונתן לשום פקדון	אדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו, וגמר ונתן לשום פקדון	

